

หลักอริยสัจ 4 กับการแก้ไขวิกฤตการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ

The Four Noble Truths and International Dispute Settlement

พระมหาสุทิดล จิตตปณฺโญ (ภูนอก)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Phramaha Suttidon Jittapanyo (Poonok)

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Suttidon.poo@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

ในขณะที่สังคมโลกกำลังเผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์ของความขัดแย้งและความรุนแรงเป็นปรากฏการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการอยู่ร่วมกันของมวลมนุษยชาติมาทุกยุคทุกสมัย จนมีหลายคนสรุปว่าความขัดแย้งและความรุนแรงเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เพราะประวัติศาสตร์ของมวลมนุษยชาติทุกยุคทุกสมัยล้วนเผชิญความขัดแย้งอยู่เสมอ ช่วงเวลาใดที่สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ ก็จะทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ แต่ช่วงเวลาใดที่ไม่สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งได้อย่างสันติ ความขัดแย้งก็จะแปรสภาพไปสู่ความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยความรุนแรงเป็นทางเลือกที่ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสะท้อนให้เห็นสภาพการณ์อยู่ร่วมกันอย่างไรสันติ และนับวันความขัดแย้งและความรุนแรงจะมีความซับซ้อนและแผ่ร่นมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงได้นำเหตุการณ์ความขัดแย้งในอาเจะห์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาวิเคราะห์เพื่อให้เห็น “การระงับข้อพิพาททางเลือก” (Alternative Dispute Resolution : ADR) ผ่านคนกลางที่ไม่ใช้รัฐตามแนวคิดเสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism) และบูรณาการกับหลักอริยสัจ 4 โดยมีวิธีการที่สำคัญเพื่อที่จะพาผู้ขัดแย้งออกจากกับดักของความรุนแรง ผ่านกระบวนการ “มรรค 8” ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะสามารถแปรเปลี่ยนความขัดแย้งไปสู่สังคมแห่งความปรองดองได้

คำสำคัญ: หลักอริยสัจ 4; การแก้ไขวิกฤตการณ์; ความขัดแย้งระหว่างประเทศ

Abstracts

As the world is facing conflicts and violence that have caused problems and obstacles to peaceful human co-existence for ages, many have concluded that conflict and violence are human nature due to their common occurrence in human history. When conflicts are resolved, peaceful co-existence is possible, otherwise, conflict will become direct and indirect violence. Solving conflicts with violence only lead to massive life and property loss, reflecting how co-existence would be without peace, and such violence and conflict only grow more complex and subtle. The author therefore used conflict in Aceh, Republic of Indonesia, for analysis to show

* วันที่รับบทความ : 28 พฤศจิกายน 2565; วันแก้ไขบทความ 13 พฤษภาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 28 พฤษภาคม 2566

Received: November 28, 2022; Revised: May 13, 2023; Accepted: May 28, 2023

the Alternative Dispute Resolution : ADR through non-state actors according to the concept of neo-liberalism and integration with The Four Noble Truths, with the goal to release conflicting parties from the violence trap through the Eight Noble Paths, as one way to reconcile conflict.

Keywords: The Four Noble Truths; Crisis Resolution; International Conflict

บทนำ

ประวัติศาสตร์ของมวลมนุษยชาติ มีความเกี่ยวข้องกันการใช้ความรุนแรงอยู่ทุกยุคทุกสมัย มนุษย์มักจะใช้ความรุนแรงเพื่อตัดสินปัญหาความขัดแย้งอยู่เสมอ ต่อมาเมื่อมีการแยกพื้นที่การปกครองตนเองตามเชื้อชาติและวัฒนธรรมจึงก่อให้เกิดการปกครองแบบรัฐชาติขึ้น มีการกำหนดเขตแดนและธรรมนูญการปกครองเป็นของตนเอง เมื่อมีความขัดแย้งในการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ก็มักจะถูกยกระดับไปสู่ความขัดแย้งในระดับรัฐชาติและมักจะจบลงด้วยการทำสงครามอยู่เสมอ จากประวัติศาสตร์สงครามโลกได้บันทึกความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างใหญ่หลวง ทำให้มนุษยชาติได้ตระหนักถึงผลกระทบและแสวงหาวิธีหยุดยั้งการใช้ความรุนแรง ดังเช่น เมื่อภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้มีการร่วมกันจัดตั้งสันนิบาติชาติขึ้นในปี ค.ศ. 1920 โดยมีจุดประสงค์เพื่อที่จะทำให้สงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นครั้งสุดท้ายของความรุนแรง แต่ 20 ปีต่อมา สันนิบาติชาติที่เป็นความหวังของสันติภาพก็ได้ล่มสลายไปและเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ขึ้น มีการพัฒนายุทธโศภนทางอากาศที่มีขีดความสามารถในการทำลายล้างสูงขึ้น มีความรวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น เห็นได้จากที่ญี่ปุ่นใช้กองบินพิเศษจากเรือบรรทุกเครื่องบินที่ลอยลำอยู่ห่างจากน่านน้ำอเมริกา เข้าโจมตีฐานทัพเรือเพิร์ลฮาร์เบอร์ มลรัฐฮาวาย และโจมตีอย่างรวดเร็วฉับพลันเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 สร้างความเสียหายแก่กองทัพสหรัฐอเมริกาอย่างรุนแรง คือสูญเสียเรือรบ 12 ลำ เครื่องบิน 188 ลำ ทหารเสียชีวิต 2,403 นาย และพลเรือเสียชีวิต 68 คน จากเหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ยังไม่มีสงคราม มนุษยชาติก็ไม่ได้วางเว้นจากการพัฒนาและสะสมอาวุธยุทธโศภน “เมื่อเทียบความสูญเสียจากสงครามโลกครั้งที่ 1 จะเห็นว่า มีทหารที่บาดเจ็บและเสียชีวิตระหว่างสงครามมากกว่า 84,000,000 คน ส่วนทหารที่เสียชีวิตในสงครามโลกครั้งที่ 2 มีจำนวนน้อยกว่า แต่จำนวนพลเรือนกับเสียชีวิตเพิ่มมากขึ้น โดยมีจำนวนมากถึง 33-40 ล้านคน นอกจากนี้ยังมีผู้บาดเจ็บ พิการหรือสูญหายและต้องประสบเคราะห์กรรมอย่างแสนสาหัส” (ทอฟฟเลอร์และอัลวิน, 2543 : 26-27) และความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชนกลุ่มน้อย อาทิ ชิงเจียงฮุยกรูว์ในสาธารณรัฐประชาชนจีน กลุ่มกบฏพยัทธิหม้อแลมในศรีลังกา ขบวนการการอาละเบสรีในอินโดนีเซีย และกลุ่มแนวร่วมโมโรในมินดาเนา ฟิลิปปินส์ (ไพบูลย์ โพธิ์หวังประสิทธิ์, 2556 : 2)

จากสถานการณ์ของความขัดแย้งซึ่งนำไปสู่ความรุนแรงในลักษณะดังกล่าว ทำให้องค์การสหประชาชาติได้ประกาศ “คำประกาศและกำหนดการการปฏิบัติว่าด้วยวัฒนธรรมแห่งสันติภาพ” (Declaration and Program of Action on Culture of Peace) ใน พ.ศ. 2542 ซึ่งก่อนหน้านี้นี้ ใน พ.ศ. 2540 องค์การสหประชาชาติได้เสนอให้เป็น “ปีสากลเพื่อวัฒนธรรมแห่งสันติภาพ” มีการรณรงค์สร้างจิตสำนึกวัฒนธรรม

แห่งสันติภาพ โดยจัดทำ “คำประกาศ 2000 เพื่อวัฒนธรรมแห่งสันติภาพและอหิงสา” (Manifesto 2000 For a Culture of Peace and Non - Violence) นอกจากนั้น “ความหวาดกลัว” “เกรงกลัว” และ “ความสูญเสีย” ที่เกิดขึ้นจาก “ความขัดแย้ง” ซึ่งนำไปสู่ “ความรุนแรง” ดังกล่าวได้ให้เกิดกลุ่ม “สันตินิยม” (Pacifism) ซึ่งมีแนวคิดและการกระทำที่ปฏิเสธต่อต้าน และประณามการใช้ความรุนแรงเพื่อแก้ไขความขัดแย้งต่อมวลมนุษยชาติในทุกรูปแบบ ฉะนั้น แนวทางที่นักคิดและนักปฏิบัติกลุ่มนี้พยายามที่จะนำเสนอสันติวิธีในความหมายของ “การไม่ใช้ความรุนแรง” (Non-Violence) ซึ่งมีนัยที่มุ่งเน้นถึง “การที่จะใช้ความพยายามอย่างมหาศาลที่จะเอาชนะความชั่วร้ายด้วยความดี สันติวิธีไม่ได้อาศัยกล้ำเนื้อที่แข็งแกร่ง และอาวุธอันชั่วช้า หากอาศัยความกล้าหาญทางศีลธรรม การควบคุมตนเอง ความกรุณา ความรักในความยุติธรรม เคารพความดี และมีสัจจะที่เข้าถึงกันได้ถ้าใช้วิธีการถูกต้อง” จึงทำให้เกิดกระบวนการที่ว่าด้วย “การระงับข้อพิพาททางเลือก” (Alternative Dispute Resolution : ADR) (พระมหาพรหมชา ธรรมหาโส, 2554 : 10-11) ขึ้น เพื่อที่จะจัดการความขัดแย้งในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ความขัดแย้งที่นำไปสู่ “ความรุนแรง” อันเกิดจากสงคราม หรือความขัดแย้งที่นำไปสู่ความรุนแรงในลักษณะอื่น ๆ ซึ่งจากประเด็น “การระงับข้อพิพาททางเลือก” ดังกล่าว จึงทำให้เกิดการแสวงหาทางใหม่ ๆ หรือชุดวิธีใหม่ ๆ เพื่อนำมาจัดการความขัดแย้ง

บทความนี้จึงมุ่งที่จะเสนอแนวทางการจัดการความขัดแย้งซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ไขวิกฤตการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศอย่างสันติในอนาคต

ความรุนแรงเป็นทุกข์

คำว่า “ความรุนแรง” เป็นประเด็นที่ทำให้มีข้อถกเถียงกันมาหลายศตวรรษแล้ว ซึ่งการให้ความหมายของความรุนแรงแตกต่างกัน จึงทำให้แง่มุมและขอบเขตของความรุนแรงแตกต่างกันไปด้วยในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายของความรุนแรงไว้ว่า “ความรุนแรง หมายถึง หนักมาก, แรงมาก, เกินปกติ, เช่น ดูอย่างรุนแรง คัดค้านอย่างรุนแรง ความคิดเห็นรุนแรง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 961)

ในขณะที่เดียวกันนักวิชาการได้ให้ความหมายความขัดแย้ง ดังนี้

1. ความรุนแรง หมายถึง “การแสดงออกถึงความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนอง หากความต้องการไม่ได้รับการตอบสนองมากเพียงใด ความรุนแรงก็จะขยายตัวมากขึ้นเท่านั้น และเมื่อฝ่ายหนึ่งเริ่มใช้ความรุนแรงก่อน ก็จะทำให้เกิดความเจ็บปวดและความโกรธแค้นต่ออีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าอีกฝ่ายหนึ่งก็จะใช้วิธีการที่รุนแรงกว่าได้กลับมา เมื่อเป็นเช่นนี้วัฏจักรแห่งความรุนแรงก็จะขยายวงกว้างออกไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด (ไพรินทร์ โชติสกุลรัตน์, 2550 : 36)

2. ความรุนแรง หมายถึง การทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งอาจจะเกิดจากธรรมชาติ อุบัติเหตุหรือจากน้ำมือมนุษย์ก็ได้ ส่วนในอีกความหมายหนึ่งคือ ความรุนแรงเป็นสิ่งที่มาสกัดกั้นศักยภาพของชีวิต สมมุติว่ามีหญิงสาวคนหนึ่งเดินกลับบ้านระหว่างทางมีผู้ร้ายดักชิงทรัพย์แล้วฆ่าหากไม่เกิด

ความรุนแรงหญิงสาวคนนั้นก็จะมีศักยภาพในการดำเนินชีวิตได้ต่อไป ความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมชาติ แต่ความรุนแรงไม่ใช่ธรรมชาติของมนุษย์ เพราะความขัดแย้งอาจคลี่คลายลงด้วยวิธีอื่นที่ไม่ใช้ความรุนแรง (พระวิมาน คัมภีร์ปัญญา (ตรีภมม), 2559 : 4)

3. ความรุนแรงเป็นเพียงทางเลือกหนึ่งในจำนวนทางเลือกมากมาย เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง “ความรุนแรงไม่ได้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเอง แต่เป็นหนึ่งในทางเลือกอันมากมายในการจัดการการทะเลาะวิวาทคนเราต้องจัดการความขัดแย้งอยู่ตลอดเวลา ทั้งความขัดแย้งของตนเองและความขัดแย้งของคนอื่น ต้องเลือกที่จะใช้วิธีการอย่างไร มนุษย์จึงเป็นนักจัดการความขัดแย้ง (วิลเลียม ยูรี, 2547 : 59)

กรณีความรุนแรง ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างความขัดแย้งในอาเจะห์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ซึ่งมีประวัติศาสตร์ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลอินโดนีเซียกับกลุ่มขบวนการปลดปล่อยอาเจะห์หรือ GAM (Gerakan Aceh Merdeka, GAM) โดยมีเป้าหมายที่จะเรียกร้องเอกราชเป็นอิสระจากประเทศอินโดนีเซีย เพื่อก่อตั้งรัฐอาเจะห์อันเนื่องมาจากการที่ชาวอาเจะห์รู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรมทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจจากการดำเนินงานของรัฐบาลอินโดนีเซียและเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวชวา รัฐบาลได้ส่งกำลังทหารเข้าปราบปรามฝ่าย GAM อย่างต่อเนื่อง ทั้งสองฝ่ายต่อสู้กันด้วยกำลังอาวุธมายาวนานเป็นเวลา 29 ปี สูญเสียชีวิตไปประมาณ 33,000 คน ซึ่งเทียบเท่ากับร้อยละ 0.75 ของประชากรทั้งหมดในอาเจะห์ประมาณ 4,350,000 คน (เมธัส อนุวัตรอุดม, 2555 : 7) ทำให้เห็นว่าความรุนแรงในอาเจะห์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เป็นเพียงทางเลือกหนึ่งในจำนวนทางเลือกมากมาย ที่แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง แต่ผลจากการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยวิธีการรุนแรงก่อให้เกิดการสูญเสีย โดยเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกผู้มีอำนาจเหนือกว่านำมาใช้อยู่เสมอ ซึ่งอาจแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางตรงได้ในระยะสั้น แต่มักจะถูกตอบโต้ด้วยความรุนแรงในรูปแบบใหม่ และจะก่อให้เกิดความขัดแย้งขยายวงซับซ้อนร้ายลึกมากยิ่งขึ้น ซึ่งมนุษย์มักจะหาทางออกจากความขัดแย้งด้วยการใช้ความรุนแรง “การเปลี่ยนแปลงความขัดแย้งที่นำไปสู่ความรุนแรงถือเป็นความล้มเหลว การใช้ความรุนแรงแต่ละครั้งถือเป็นอนุสาวรีย์ความล้มเหลวของมนุษย์” (โยฮัน กัลตุล, 2550 : 11) เมื่อมนุษย์ปล่อยให้ความขัดแย้งเพิ่มระดับและแปรสภาพไปสู่ความรุนแรงก็มักจะขยายวงกว้างไปถึงระดับการทำร้ายหรือทำสงคราม “ผลจากการทำสงครามไม่ว่าจะเป็นฝ่ายแพ้หรือชนะ ล้วนแต่ประสบกับความสูญเสียทั้งสิ้นสงครามจึงเป็นความชั่วร้ายที่ทำลายชีวิตและสร้างความหายนะแก่มนุษยชาติ” (พินิจ รัตนกุล, 2544 : 10)

สรุปได้ว่าความรุนแรงเป็นทุกข์ เพราะเป็นการแสดงออกถึงความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนอง หากความต้องการไม่ได้รับการตอบสนองมากเพียงใด ความรุนแรงก็จะขยายตัวมากขึ้นเท่านั้น และทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ความรุนแรงจึงเป็นสิ่งที่มาสกัดกั้นศักยภาพของชีวิต ในขณะที่เดียวกันความรุนแรงเป็นทางเลือกหนึ่งในจำนวนทางเลือกมากมาย ที่ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และอาจก่อให้เกิดวงจรการต่อต้านความรุนแรงในรูปแบบการป้องกันตัวหรือการแก้แค้นต่อไปได้โดยไม่สิ้นสุด

ความขัดแย้งเป็นสาเหตุให้เกิดทุกข์

สาเหตุที่อาเจระห์ต้องการจะเรียกร้องเอกราชจากประเทศอินโดนีเซียแล้ว ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอสาเหตุแห่งความขัดแย้ง ดังนี้ 1. ได้สรุปไว้สองประการ คือ (1) สำนักของความเป็นชาตินิยม ซึ่งเป็นสำนักทางประวัติศาสตร์แห่งความเป็นรัฐอิสระที่เจริญรุ่งเรือง และ (2) ความไม่เป็นธรรมในการจัดสรรผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมเศรษฐกิจที่ตกต่ำในพื้นที่ โดยอุตสาหกรรมน้ำมันและแก๊สธรรมชาติที่ดำเนินการในอาเจระห์ทำรายได้มหาศาลสูงถึง 2,000-3,000 ล้านดอลลาร์ต่อปีแก่รัฐบาลอินโดนีเซีย โดยรายได้ต่อหัวของคนอาเจระห์ต่อผลผลิตภายในประเทศสูงเป็นลำดับสามของประเทศ ซึ่งสูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของคนอินโดนีเซียถึงร้อยละ 282 แต่คนอาเจระห์เองกลับไม่ได้สัมผัสความมั่งคั่งเหล่านี้ 2. ได้ชี้ว่าการต่อสู้ในอาเจระห์เกิดจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับมิติทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ คือ (1) ความไม่พอใจของท้องถิ่นต่อการจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของรัฐบาลกลาง และ (2) การแอบอิงของกลุ่มผลประโยชน์กับคู่ขัดแย้งหลักและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อันนำมาซึ่งผลประโยชน์อื่นๆ ทางเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่า ประเด็นหลักของความขัดแย้งจะมุ่งเน้นไปที่การจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เป็นธรรม ประกอบเข้ากับอัตลักษณ์วัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมชาวซึ่งเป็นวัฒนธรรมของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ และสำนักทางประวัติศาสตร์ที่เคยรุ่งเรืองของอาเจระห์ ทำให้ยิ่งเป็นการตอกย้ำความไม่เป็นธรรมในความรู้สึกของชาวอาเจระห์ให้ทวีความเข้มข้นมากขึ้น บริษัทธุรกิจจากส่วนกลางและต่างประเทศได้เข้ามาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในอาเจระห์โดยที่รายได้ไม่ได้ตกถึงประชากรในท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม การต่อสู้เพื่อเรียกร้องเอกราชจึงเกิดขึ้น และยิ่งเมื่อถูกปราบปรามอย่างหนักจากรัฐบาลและกองทัพ ก็ยิ่งเพิ่มความชอบธรรมในการต่อสู้มากขึ้นไปอีกจน GAM สามารถเพิ่มแนวร่วมได้อย่างมากมายในช่วงเวลาต่อมา (เมธัส อนุวัตรอุดม, 2555 : 16-18) จากสถานการณ์ความขัดแย้งในอาเจระห์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ได้สอดคล้องกับทฤษฎีทางพระพุทธศาสนา ซึ่งความขัดแย้งคือกิเลสขุดหนึ่งๆ ที่เรียกว่า “ปัญญะ” หรือที่เรียกอย่างหนึ่งว่า “ปัญญาธรรม” แปลว่า สิ่งที่ทำให้เนินช้า หรือสิ่งทำให้เกิดความล่าช้า คำนี้มีความหมายว่าเป็นกิเลสที่ทำให้คนเราและสังคมของเราพัฒนาให้ดีขึ้นได้ช้า เพราะมัวติดอยู่กับกิเลสสำคัญ 3 อย่าง (วินัย ผลเจริญ, 2562 : 225 -227) คือ

ตัณหา คือความทะยานอยาก โดยพระพุทธศาสนาเห็นว่าคนเรามีความอยากที่ไม่สิ้นสุด ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ นตฺถิ ตณฺหาสมานํ ” ซึ่งแปลความว่า ไม่มีน้ำที่เทียบเท่ากับตัณหาได้เลย แต่ทรัพยากรของโลกเรานี้มีจำกัด เมื่อทรัพยากรมีจำกัด เกิดความไม่สมดุลกันระหว่างอุปทานและอุปสงค์แล้วความขัดแย้งแย่งชิงทรัพยากรจึงปรากฏให้เห็นมากมายทั่วโลก

มานะ คือ ความสำคัญตนผิดไป ซึ่งแสดงออกมาเป็นความแย่งชิงทรัพยากรเพื่อแสวงหาทรัพย์สมบัติ จึงเกิดความขัดแย้งระหว่างคนรวยกับคนจน

ทิฏฐิ คือ ความเห็นการแบ่งค่ายแบ่งฝ่ายนำไปสู่การก่อสงครามทางการเมือง เมื่อความแตกต่างนำไปสู่ความแตกแยกย่อมเป็นสาเหตุของความขัดแย้งและก่อให้เกิดความรุนแรงในที่สุดได้

สรุปได้ว่าความขัดแย้งเป็นสาเหตุให้เกิดทุกข์ เพราะเมื่อพิจารณาจากเหตุการณ์ที่ต้องการที่จะเรียกร้องเอกราชจากประเทศอินโดนีเซีย โดยประเด็นหลักของความขัดแย้งได้มุ่งเน้นไปที่การจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เป็นธรรม ประกอบเข้ากับอัตลักษณ์วัฒนธรรมที่แตกต่างทางวัฒนธรรม ทำให้ยังเป็นการตอกย้ำความไม่เป็นธรรมในความรู้สึกของชาวอาเจะห์ จนทำให้รัฐบาลได้ส่งกำลังทหารเข้าปราบปรามฝ่าย GAM อย่างต่อเนื่อง แยังถูกปราบปรามอย่างหนักจากรัฐบาลและกองทัพ ก็ยังเพิ่มความชอบธรรมในการต่อสู้มาก

สันติภาพเป็นความดับทุกข์

ภายหลังการขึ้นดำรงตำแหน่ง แห่งของประธานาธิบดี Susilo Bambang Yudhoyono (SBY) ค.ศ.2004 เพียงสองเดือนก่อนเกิดภัยพิบัติสึนามิซึ่งส่งผลให้อาเจะห์ได้รับความเสียหายอย่างหนัก และตามมาด้วยการลงนามสันติภาพค.ศ. 2005 ภายใต้ความร่วมมือจากประชาคมระหว่างประเทศจนสามารถยุติความขัดแย้งในอาเจะห์ได้ในที่สุด ซึ่งกรณีอาเจะห์หากพิจารณาอย่างผิวเผินอาจเข้าใจได้ว่าผลกระทบจากสึนามิส่งผลให้รัฐบาลอินโดนีเซียหันมาใช้วิธีการเจรจาและส่งผลให้ฝ่าย GAM ต้องยอมจำนนเข้าสู่กระบวนการเจรจาในที่สุดแต่หากพิจารณาอย่างรอบด้านจะพบว่าสันติภาพอาเจะห์เกิดขึ้นจากหลายปัจจัยประกอบกัน (กอปรธรรม นีละไพจิตร, 2561 : 109)

ดังจะวิเคราะห์ต่อไปว่าเหตุปัจจัยที่ทำให้รัฐบาลและฝ่าย GAM ตัดสินใจหันหน้ากลับมาเจรจาสันติภาพกันอีกครั้งหนึ่ง มี 6 ประการดังนี้

1. ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสันติภาพยังคงรักษาช่องทางสื่อสารระหว่างกันไว้อย่างต่อเนื่อง โดยองค์กรพัฒนาเอกชนและบุคลากรของ CMI ได้มีการพูดคุยทำความเข้าใจเพื่อเตรียมความพร้อมในภาคส่วนต่างๆ ทั้งฝ่ายรัฐบาลพลเรือนทหาร GAM สมาชิกรัฐสภา และภาคประชาสังคมในพื้นที่สำหรับการเจรจาสันติภาพ
2. รัฐบาลภายใต้การนำของประธานาธิบดีโยโกโยนังส่งสัญญาณทางการเมืองที่ชัดเจนว่าต้องการจะยุติความขัดแย้งด้วยการเจรจา
3. ทั้งสองฝ่ายต่างเหนื่อยล้าจากการต่อสู้ และรู้สึกตัวแล้วว่า แม้จะไม่พ่ายแพ้ แต่ก็ไม่สามารถที่จะเอาชนะอีกฝ่ายด้วยการใช้กำลังทหารได้
4. CMI ซึ่งเป็นคนกลางในการเจรจาดังนี้เป็นที่เชื่อใจและเกรงใจของทั้งสองฝ่าย และได้รับการสนับสนุนจากนานาชาติอย่างเต็มที่ อันเนื่องมาจากสถานะส่วนตัวของอดีตประธานาธิบดีฟินแลนด์ ผู้ทำหน้าที่คนกลาง
5. ประเด็นสำคัญที่ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างกันคือเรื่องการแบ่งแยกดินแดน/เรียกร้องเอกราชได้ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดคุยกันอย่างจริงจังตั้งแต่แรกว่าเป็นไปไม่ได้อีกต่อไป ทำให้กระบวนการเจรจาเริ่มต้นไปโดยที่ทุกฝ่ายมีกรอบคิดและความเข้าใจที่ตรงกันส่งผลให้ความคาดหวังของทั้งสองฝ่ายสอดคล้องกับความเป็นจริง

6. ภัยพิบัติสันนามีที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ทำให้ทั้งสองฝ่ายเกิด “สำนักทางศีลธรรม” ว่าการสู้รบซึ่งแต่จะทวีความย่อยยับแก่ทุกๆ คน นับเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาในกระบวนการเจรจา (เมธัส อนุวัตรอุดม, 2555 : 32)

สอดคล้องกับแนวคิดเสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism) ในการวิเคราะห์ถึงการยอมรับคนกลางในการเจรจา ในการแก้ไขความขัดแย้งกรณีอาเจห์ โดยทฤษฎีเสรีนิยมใหม่พยายามตั้งคำถามว่าอย่างไรจึงจะสามารถสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐเพื่อสร้างสันติภาพได้ โดยต้องเกิดจากการที่รัฐปรับพฤติกรรมหรือนโยบายของตนเพื่อสร้างความร่วมมือกับรัฐอื่นๆ และตัวแสดงต่างๆ ซึ่งมีใช้รัฐอันจะนำมาซึ่งสันติภาพได้ ทั้งนี้จะต้องมีองค์กรกลางหรือสถาบัน (International Regimes) มีการสร้างหลักการ (Principles) กฎระเบียบ (Rules) บรรทัดฐาน (Norms) และกระบวนการตัดสินใจร่วมกันของตัวแสดงต่างๆ ในประเด็นหนึ่งๆ (Decision Making) โดยแนวคิดเสรีนิยมใหม่ให้ความสำคัญกับสถาบันซึ่งไม่ใช่รัฐในฐานะที่เป็นตัวกลางอำนวยความสะดวกและลดต้นทุนให้แก่รัฐต่างๆ เพื่อสร้างความร่วมมือ หรือ เป็นตัวกลางในการชะลอหรือระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐได้ โดยรัฐต่างๆ จะต้องยอมสูญเสียอำนาจอธิปไตยบางส่วนให้กับองค์กรระหว่างประเทศในการยอมรับและปฏิบัติตามกฎระเบียบที่องค์กรต่างๆ เหล่านั้นได้กำหนดขึ้น ซึ่งการที่รัฐจะให้ความร่วมมือก็ต่อเมื่อรัฐเล็งเห็นถึงผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับเป็นสำคัญ (กอปรธรรม นีละไพจิตร, 2561 : 117 - 120)

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้รัฐบาลและฝ่าย GAM ตัดสินใจหันหน้ากลับมาเจรจาสันติภาพกันอีกครั้งหนึ่ง มี 6 ประการดังนี้ (1) ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องยังคงรักษาช่องทางสื่อสารระหว่างกัน (2) รัฐบาลภายใต้สัญญาอนุญาตทางการเมืองที่ชัดเจนว่าต้องการจะยุติความขัดแย้งด้วยการเจรจา (3) ทั้งสองฝ่ายต่างเหนื่อยล้าจากการต่อสู้ โดยไม่สามารถที่จะเอาชนะอีกฝ่ายด้วยการใช้กำลังทหารได้ (4) CMI เป็นคนกลางในการเจรจา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism) ที่ไม่ใช่รัฐเพื่อสร้างความร่วมมือระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้น (5) การพูดคุยกันอย่างจริงจังตั้งแต่แรกว่าเป็นไปไม่ได้อีกต่อไปเรื่องการแบ่งแยกดินแดน/เรียกร้องเอกราชทำให้กระบวนการเจรจาเริ่มต้นไปโดยที่ทุกฝ่ายเข้าใจที่ตรงกัน และ (6) ภัยธรรมชาติที่ก่อให้เกิดสำนักทางศีลธรรมจากปัจจัยดังกล่าวจึงส่งผลไปสู่กระบวนการเปิดการเจรจาเพื่อสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้น

มรรคเป็นวิถีทางนำไปสู่สันติภาพ

ความพยายามในการสร้างสันติภาพในสังคมอาเจห์ได้เริ่มปรากฏขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมชัดเจนในปี 2542 เพื่อยุติความรุนแรงและแสวงหาทางออกทางการเมืองที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับร่วมกัน ซึ่งต่อมาก็ประสบความสำเร็จในการยุติความรุนแรงที่ยืดเยื้อมานานในอีก 6 ปีถัดมา โดยที่สังคมอาเจห์ได้เข้าสู่ช่วงเปลี่ยนผ่านในการกลับคืนสู่ความสมานฉันท์ปรองดอง หากพิจารณาในแง่ของกระบวนการว่าเพราะเหตุใดผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ จึงสามารถยุติความรุนแรงได้และสังคมมีแนวทางอย่างไรในการเปลี่ยนผ่านความขัดแย้ง (เมธัส อนุวัตร

อุดม, 2555 : 21) สอดคล้องกับหลักการทางพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธศาสนาได้นำเสนอหนทางที่จะพาผู้ขัดแย้งออกจากกับดักของความรุนแรง และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและนำไปสู่สันติภาพได้ ซึ่งเรียกว่า “ทางสายกลาง” ที่ประกอบด้วยหนทางในการดับทุกข์คือความขัดแย้งและความรุนแรง โดยต้องเข้าใจสมุทัยที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งและความรุนแรง เพื่อให้เข้าถึงนิโรธคือสันติ โดยใช้ “มรรค 8” ซึ่งถือได้ว่าเป็น “สันติวิธีวิถีพุทธ” ที่ประกอบด้วยกระบวนการและวิธีการที่สำคัญ สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. จากเหตุการณ์ความขัดแย้งในอาเจห์ เมื่อแกนนำระดับสูงของ GAM เริ่มเล็งเห็นแล้วว่ากองกำลังของตนเริ่มลดน้อยถอยลงแล้ว ประกอบกับทางสหรัฐฯ ได้ขึ้นบัญชีกลุ่ม GAM ว่าเป็นกลุ่มก่อการร้ายระดับชาติ ทำให้แกนนำตระหนักดีว่าคงจะไม่มีประเทศยุโรปชาติใดมาสนับสนุนการกระทำของตนเป็นแน่ และเมื่อหันไปหาประเทศมุสลิมก็ไม่มีประเทศใดให้การสนับสนุนยกเว้นลิเบียซึ่งเป็นผู้ฝึกกองกำลังให้ อีกทั้งแกนนำก็ได้หันมามองตนเองว่า อาเจห์ซึ่งจะเป็นเพียงประเทศเล็กๆ หลังแยกตัวเป็นเอกราชแล้ว จะอยู่อย่างไรในสภาวะทางการเมืองระหว่างประเทศปัจจุบันที่ต่างต้องรวมกลุ่มร่วมมือกันเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง ด้วยหลายเหตุผลเช่นนี้ ฝ่าย GAM จึงเห็นแน่ชัดแล้วว่าไม่มีทางที่จะเอาชนะรัฐบาลได้ด้วยความรุนแรงอีกต่อไปแล้ว จึงตัดสินใจหันหน้าเข้าเจรจา (เมธัส อนุวัตรอุดม, 2555 : 42-43) สอดคล้องกับหลักการมรรค 8 มีความเข้าใจที่ถูกต้อง (Right Understanding) โดยเน้นกระบวนการสร้างสัมมาทิฐิให้เกิดขึ้น สร้างความรู้ และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวประเด็นปัญหาและสาเหตุ (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2554 : 6)

2. ประเด็นสำคัญที่ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างกันคือเรื่องการแบ่งแยกดินแดน/เรียกร้องเอกราชนั้น ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดคุยกันอย่างจริงจังตั้งแต่แรกว่าเป็นไปไม่ได้อีกต่อไป ซึ่งถือเป็นจุดยืนที่รัฐบาลอินโดนีเซียประกาศชัดเจนเสมอมาว่าไม่อาจต่อรองได้ GAM จะต้องยอมรับก่อนว่าอาเจห์เป็นส่วนหนึ่งของสาธารณรัฐอินโดนีเซียและข้อตกลงใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจะต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งอินโดนีเซีย นอกเหนือจากนี้แล้วสามารถพูดคุยได้หมด ทาง CMI จึงประกาศชัดเจนตั้งแต่ช่วงต้นของการเจรจว่าไม่ควรคาดหวังถึงการเป็นเอกราชอีกต่อไปเนื่องจากเป็นไปไม่ได้ในโลกแห่งความเป็นจริง พร้อมกับอธิบายเหตุผลต่างๆ ทั้งในแง่ของการเมืองภายในประเทศและระหว่างประเทศ จึงทำให้ประเด็นที่จะเจรจากันจึงเป็นเรื่องที่ว่ารูปแบบการจัดการปกครองที่เหมาะสมกับอาเจห์ที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับได้นั้นหน้าตาเป็นอย่างไร ทำให้กระบวนการเจรจาสันติภาพเริ่มต้นไปโดยทุกฝ่ายมีกรอบคิดและความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกันตลอดจนมีความคาดหวังที่สอดคล้องกับความเป็นจริง (เมธัส อนุวัตรอุดม, 2555 : 45-46) สอดคล้องกับหลักการมรรค 8 มีความคิดที่ถูกต้อง (Right Thought) การแสดงออกต้องไม่เป็นไปเพื่อความอยากได้อำนาจหรือมุ่งผลประโยชน์และความต้องการเฉพาะ แต่ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2554 : 7)

3. การเจรจาสันติภาพระหว่างรัฐบาลและฝ่าย GAM ผ่านคนกลาง โดยฝ่าย GAM และรัฐบาลได้เป็นผู้เลือกที่จะให้ CMI ภายใต้การนำของอาห์ดีซารี มาทำหน้าที่คนกลางด้วยตัวเอง ซึ่งเป็นที่เชื่อใจของทั้งสองฝ่าย และได้รับการสนับสนุนจากนานาประเทศอย่างเต็มที่ อันเนื่องมาจากสถานะส่วนตัวของอดีต

ประธานาธิบดีฟินแลนด์ ผู้ทำหน้าที่คนกลาง (เมธัส อนุวัตรอุดม, 2555 : 43-44) สอดคล้องกับหลักการมรรค 8 มีการสื่อสารที่ถูกต้อง (**Right Speech**) โดยคนกลางต้องสื่อสารด้วยข้อมูลที่เป็นจริง มุ่งเน้นการประสานสามัคคี มีประโยชน์ และประกอบด้วยเมตตา เน้นแง่มุมเชิงบวกทำให้บรรยากาศการพูดคุยมีความเป็นไปได้ (พระมหามหาราช ธรรมหาโส, 2554 : 7)

4. การเจรจาที่ประสบความสำเร็จเกิดจากการเสียสละและยอมถอยจากทั้งสองฝ่ายบนพื้นฐานของความเข้าใจปัญหาและสถานการณ์อย่างแท้จริง กล่าวคือ รัฐบาลได้เห็นแล้วว่าทางออกของปัญหามีใช้การปราบปรามให้สิ้นซากซึ่งรังแต่จะก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน แม้จะพยายามระมัดระวังเพียงใดก็ตาม ก็อาจหลีกเลี่ยงได้ยากตามธรรมชาติของปฏิบัติการทางทหารที่ต้องเกิดผลข้างเคียง จึงหันมารับฟังเสียงความต้องการของชาวอาเจระห์อย่างแท้จริง (เมธัส อนุวัตรอุดม, 2555 : 47) สอดคล้องกับหลักการมรรค 8 มีการแสดงท่าทีที่ถูกต้อง (**Right Action**) การไม่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดการใช้ความรุนแรง ในการแสวงหาเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง ผ่านท่าทีของคู่ขัดแย้งซึ่งอาจกลายเป็นอุปสรรคสำคัญในการหาทางออกร่วมกัน (พระมหามหาราช ธรรมหาโส, 2554 : 7)

5. การที่รัฐบาลให้ความเป็นธรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในระดับที่ทำให้คนในพื้นที่สามารถรักษาอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนไว้ได้อย่างภาคภูมิใจ และดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีภายใต้อธิปไตยของอินโดนีเซีย เช่น การจัดรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชาวอาเจระห์ (เมธัส อนุวัตรอุดม, 2555 : 72) สอดคล้องกับหลักการมรรค 8 มีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง (**Right Livelihood**) จะทำให้การดำเนินชีวิตมีคุณค่าและมีความหมายมากยิ่งขึ้น แนวทางเหล่านี้จะกลายเป็นแบบอย่างของกลุ่มคนอื่นๆ ในสังคม ทั้งในความสำเร็จและเกิดแรงบันดาลใจในการปฏิบัติภารกิจเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (พระมหามหาราช ธรรมหาโส, 2554 : 7)

6. กระบวนการเจรจามีความพยายามในการเจรจาสันติภาพอาเจระห์ ทั้ง 2 ระยะ ระยะแรกเป็นการเจรจาสันติภาพที่กรุงเจนีวา โดย (HDC) เป็นคนกลาง ปี 2542 - 2545 มีข้อตกลง CoHA หยุดชะงักประกาศกฎอัยการศึก ปี 2546 - 2547 อย่างไรก็ตาม การหยุดยิงที่เกิดขึ้นจากข้อตกลงดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จในการนำไปสู่ทางออกที่ยั่งยืน ระยะที่สอง การเจรจาสันติภาพที่กรุงเฮลซิงกิ โดย (CMI) เป็นคนกลาง ผ่านการเจรจาด้วยกันทั้งหมด 5 ครั้ง จึงบรรลุข้อตกลงการเจรจาร่วมกัน (เมธัส อนุวัตรอุดม, 2555 : 22-23) สอดคล้องกับหลักการมรรค 8 มีความเพียรพยายามที่ถูกต้อง (**Right Effort**) การพัฒนาความจริง ความดี และความงามให้เกิดขึ้นอยู่เสมอ (พระมหามหาราช ธรรมหาโส, 2554 : 8)

7. การที่สังคมจะมองเห็นทางออกร่วมกัน มิใช่จะเกิดขึ้นได้ในเวลาอันสั้นจากการตัดสินใจของคนไม่กี่คน หากแต่เกิดจากกระบวนการสื่อสารภายในสังคม ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยข้อต่อ (**connectors**) ที่เข้มแข็ง เชื่อมถึงกันในทุกภาคส่วนและในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นในรัฐบาลรัฐสภา ข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ องค์กรการพัฒนาเอกชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน กลุ่มสตรี และเยาวชน ตลอดจนสื่อมวลชนทั้งในและนอกพื้นที่

ต้องทำหน้าที่ค้นหา เปิด และรักษาช่องทางติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อสร้างและรักษาความไว้วางใจแก่กัน
ในภาคส่วนต่างๆ (เมธีส อนุวัตรอุดม, 2555 : 78) สอดคล้องกับหลักการมรรค 8 มีสติที่ถูกต้อง (Right
Mindfulness) การรู้เท่าทันปัญหา ไม่กระทำการหรือตัดสินใจโดยอัตโนมัติของไฟ 3 อย่าง คือ 1. ไฟคือความ
อยากได้ผลประโยชน์และความต้องการ 2. ไฟคือความโกรธเกลียดและ 3. ไฟคือความหลง (พระมหาพรช
ธมมหาโส, 2554 : 8)

8. อาจะห์ประสบความสำเร็จในการยุติความรุนแรงที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาเป็นศตวรรษ ผ่าน
กระบวนการพูดคุยสนทนาและเจรจาระหว่างคู่ขัดแย้งหลักทั้งสองฝ่าย ยอมถอยคนละก้าวโดยไม่กระทบต่อ
สาระสำคัญที่แต่ละฝ่ายต้องการจะเห็น ซึ่งสุดท้ายสามารถบรรลุข้อตกลงทางการเมืองที่ยอมรับได้ร่วมกันบน
ฐานคิดของการมองไปข้างหน้า และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงเพื่อขจัดเงื่อนไขแห่งความรุนแรงที่เป็น
รากเหง้าของความขัดแย้ง (เมธีส อนุวัตรอุดม, 2555 : 78-79) สอดคล้องกับหลักการมรรค 8 มีความมุ่งมั่นใน
หนทางที่ถูกต้อง (Right Concentration) การรับฟัง การยอมรับ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (พระมหา
พรช ธมมหาโส, 2554 : 8)

สรุปได้ว่า ความพยายามในการสร้างสันติภาพในสังคมอาจะห์ สอดคล้องกับ “มรรค 8” ซึ่ง
ประกอบด้วย (1) มีความเข้าใจที่ถูกต้อง (Right Understanding) (2) มีความคิดที่ถูกต้อง (Right Thought)
(3) มีการสื่อสารที่ถูกต้อง (Right Speech) (4) มีการแสดงท่าทีที่ถูกต้อง (Right Action) (5) มีการดำเนิน
ชีวิตที่ถูกต้อง (Right Livelihood) (6) มีความเพียรพยายามที่ถูกต้อง (Right Effort) (7) มีสติที่ถูกต้อง
(Right Mindfulness) และ (8) มีความมุ่งมั่นในหนทางที่ถูกต้อง (Right Concentration)

สรุป

ความขัดแย้งและความรุนแรงเป็นปรากฏการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการอยู่ร่วมกันของ
มนุษย์มาทุกยุคทุกสมัย เพราะความรุนแรง เป็นการแสดงออกถึงความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนอง หาก
ความต้องการไม่ได้รับการตอบสนองมากเพียงใด ความรุนแรงก็จะขยายตัวมากขึ้นเท่านั้น และเมื่อฝ่ายหนึ่งเริ่ม
ใช้ความรุนแรงมีความเป็นไปได้ว่าอีกฝ่ายหนึ่งก็จะใช้วิธีการที่รุนแรงกว่าได้กลับมา และความรุนแรงก็เป็นเพียง
ทางเลือกหนึ่งในจำนวนทางเลือกมากมาย ที่มนุษย์เลือกใช้เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ในกรณีความความ
ขัดแย้งในอาจะห์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เป็นเพียงทางเลือกหนึ่งในจำนวนทางเลือกมากมาย ที่แก้ไขปัญหาความ
ขัดแย้งด้วยวิธีการรุนแรงก่อให้เกิดการสูญเสีย ซึ่งอาจแก้ปัญหาความขัดแย้งทางตรงได้ในระยะสั้น แต่มักจะถูก
ตอบโต้ด้วยความรุนแรงในรูปแบบใหม่ พระพุทธศาสนา มองว่าต้นเหตุนี้มาจาก กิเลสขุดหนึ่งๆที่เรียกว่า
“ปปัญจะ” หรือที่เรียกอย่างหนึ่งว่า “ปปัญจธรรม” แปลว่า สิ่งที่ทำให้เนิ่นช้า หรือสิ่งทำให้เกิดความล่าช้า
คือ ตัณหา คือความทะยานอยาก มานะ คือ ความสำคัญตนผิดไป ทิฏฐิ คือ ความเห็นที่แตกต่างกัน 3 อย่างนี้จึง
เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในที่สุด แต่เมื่อทุกฝ่ายมองเห็นและตระหนักร่วมกันว่าการใช้ความรุนแรงไม่
ใช้ทางออกอย่างสันติ จึงเกิดการแสวงหา “การระงับข้อพิพาททางเลือก” (Alternative Dispute Resolution

: ADR) โดยผ่านคนกลาง ที่ไม่ใช่รัฐ ซึ่งเป็นที่เชื่อใจของทั้งสองฝ่าย สอดคล้องกับแนวคิดเสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism) ในการสร้างความร่วมมือหรือเป็นตัวกลางในการชะลอหรือระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐ โดยรัฐต่างๆ จะต้องยอมสูญเสียอำนาจอธิปไตยบางส่วนให้กับองค์กรระหว่างประเทศในการยอมรับและปฏิบัติตามกฎระเบียบที่องค์กรต่างๆ เหล่านั้นได้กำหนดขึ้น และในขณะเดียวกันพระพุทธศาสนาได้นำเสนอกระบวนการเข้าถึงสันติภาพผ่านหลัก อริยสัจ 4 คือ(1) ความรุนแรงเป็นทุกข์ (2) ความขัดแย้งเป็นสาเหตุให้เกิดทุกข์ (3) สันติภาพเป็นความดับทุกข์ และ (4) มรรคเป็นวิถีทางนำไปสู่สันติภาพ และมีวิธีการที่สำคัญเพื่อเป็นที่จะพาผู้ขัดแย้งออกจากกับดักของความรุนแรง และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยใช้ “มรรค 8” ประกอบด้วย (1) มีความเข้าใจที่ถูกต้อง (Right Understanding) (2) มีความคิดที่ถูกต้อง (Right Thought) (3) มีการสื่อสารที่ถูกต้อง (Right Speech) (4) มีการแสดงท่าทีที่ถูกต้อง (Right Action) (5) มีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง (Right Livelihood) (6) มีความเพียรพยายามที่ถูกต้อง (Right Effort) (7) มีสติที่ถูกต้อง (Right Mindfulness) และ (8) มีความมุ่งมั่นในหนทางที่ถูกต้อง (Right Concentration) เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะสามารถแปรเปลี่ยนความขัดแย้งไปสู่สังคมแห่งความปรองดองได้อย่างสันติ

เอกสารอ้างอิง

- กอบ์ธรรม นิละไพจิตร. (2561). “การแก้ไขความขัดแย้งอาเจระห์:ความสำเร็จจากมุมมองการต่างประเทศของรัฐบาลชุกชีโล บัมบัง ยูโตโยโน”. *International Journal of East Asian Studies*.
- ทอพลเลอร์ และอัลวิน. (2543). *สงครามและสันติภาพแห่งศตวรรษที่ 21*. แปลโดย สุกัญญา สุตบรรทัด. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: เอลโล่การพิมพ์.
- พินิจ รัตนกุล. (2544). *ศาสนาและสงคราม : มิตรหรือศัตรู*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพรินทร์ โชติสกุลรัตน์. (2550). *สื่อสารอย่างสันติ*. กรุงเทพมหานคร: เสมสิกขาลัย.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส.(2554). “พุทธสันติวิธี การบูรณาการหลักการและเครื่องจัดการความขัดแย้ง”. กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี่จำกัด.
- พระวิมาน คัมภีร์ปัญญา (ตรีภม). (2559). “ความรุนแรง : มายาคติของความรุนแรงตามกลางสันติภาพโลก”. สำนักพิมพ์ทรัพย์สุนทรการพิมพ์.
- ไพบูลย์ โพธิ์หวังประสิทธิ์. (2556) “สี่แพร่งแห่งประสบการณ์ว่าด้วยความแตกต่างและความขัดแย้งที่ต้องอยู่ร่วมกัน”. *FEU ACADEMIC REVIEW*. 6 (1), 2.
- เมธัส อนุวัตรอุดม. (2555). “กระบวนการสันติภาพอาเจระห์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย”. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์ธรรมดาเพรส จำกัด. 2555.
- โยฮัน กัลป์ตุล. (2550). “การเปลี่ยนแปลงขับเคลื่อนความขัดแย้งด้วยสันติวิธี”. แปลโดย เดชา ตั้งสีฟ้า. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). “พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542”. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่น.
- วิลเลียม ยูรี. (2547). “กลยุทธ์การสมานไมตรีเพื่อบรรลุสันติร่วมกัน”. แปลโดย เบญจรัตน์ แซ่ฉั่ว.
กรุงเทพมหานคร: เฟื่องฟ้า พรินติ้ง จำกัด.
- วินัย ผลเจริญ. (2562). “รวมบทความ พุทธศาสนากับสังคมและการเมือง”. มหาสารคาม : หจก. อภิชาติการ
พิมพ์.